2018-149

Adviesraad Sociaal Domein Nieuwegein

Het college van B&W
Postbus 1
3430 AA Nieuwegein

Contactpersoon V. Hogendoorn
Telefoon 14030
E-mail v.hogendoorn@nieuwegein.nl

Datum 20 maart 2018
Onderwerp inrichting uitvoering Wsw

Geacht college,

Hierbij ontvangt u het door u gevraagde advies van de Adviesraad Sociaal Domein Nieuwegein inzake het voorgenomen collegebesluit over de inrichting van de uitvoering van de Wsw en het Inrichtingsplan Wsw van de gemeente Nieuwegein.

Eerder al (20 juli 2017) hebben wij het college overwegend positief geadviseerd over de algemene beleidslijnen inzake de toekomstige uitvoering van de Wsw, vastgelegd in het Transformatieplan Wsw en het Transitieplan PAUW Bedrijven. De gemeenteraad heeft deze plannen in september 2017 vastgesteld. Net als in ons eerdere advies over het Transformatieplan, maken wij ook nu een onderscheid tussen de ontmanteling van de bestaande Wsw-voorzieningen en de toekomstige inrichting van de uitvoering van de participatiewet.

Wat het eerste punt, de ontmanteling van de huidige Wsw-organisatie en de transitie daarvan naar de lokale organisatie, betreft, stelt de adviesraad vast dat hierin een evenwichtige uitwerking wordt gegeven van het transitie- en transformatieplan, waarin commentaren van onszelf en van anderen adequaat zijn verwerkt. Voor de meest kwetsbaren blijft er een beschut vangnet in IJsselstein en de cao- en pensioenvoorzieningen voor de Wsw-medewerkers die overgaan naar nieuwe organisatiestructuren zijn zodanig geregeld dat er geen negatieve effecten optreden. De adviesraad adviseert daarom ook nu positief over die delen van dit inrichtingsplan die direct betrekking hebben op het concept-liquidatieplan van Pauw-bedrijven en de opname van de Nieuwegeinse medewerkers van Pauw-bedrijven, alsmede een deel van het overige personeel van Pauw, in de gemeentelijke organisatie.

Wel verbazen wij ons over de hogere kosten die met deze operatie gemoeid zijn. Wij kunnen ons voorstellen dat het lastig was om deze reëel te begroten, maar sommige kosten (bv. regionale projectleiding en communicatie, en kosten projectleiding; tabel p. 14) lijken niet eens in de begroting te zijn opgenomen, terwijl ze naar onze mening wel hadden kunnen worden voorzien. Op blz. 13 stelt u voor deze hogere uitgaven ‘binnen de hekjes’ ten laste te laten komen van de reserve Sociaal Domein. Wij begrijpen niet precies wat deze formulering (‘binnen de hekjes’) inhoudt, maar zijn wel van mening dat de dekking binnen het kader van de participatiewet gezocht moet worden en niet mag betekenen dat elders in het sociaal domein mensen tekort komen.

Als we kijken naar de toekomstige inrichting van de uitvoering van de participatiewet, vraagt de adviesraad zich in de eerste plaats af in hoeverre met de gekozen opname van de voormalige Pauw-medewerkers in de groen- en schoonmaakteams van de gemeente Nieuwegein de bedoelingen van de Participatiewet wel gerealiseerd gaan worden. Doel is immers dat zoveel mogelijk mensen een plaats vinden in het reguliere arbeidsproces (al dan niet begeleid en met loonkostensubsidie). We zien nu eigenlijk dat de gemeente a.h.w. haar eigen begeleide werkplaatsen gaat creëren. Voor de mensen met een oude Wsw-indicatie is dit waarschijnlijk een adequate en elegante oplossing, maar of dit ook voor toekomstige cliënten een goede werkwijze is, is voor ons de vraag. Er blijkt in de plannen weinig stimulans om het percentage mensen die bij een reguliere werkgever werken (nu 10%) te verhogen. Bijlage 3 (Denkrichtingen lokaal werkteam Nieuwegein) bevat hiertoe wel een aantal aanzetten, maar het blijft nog erg vaag. Wij adviseren u de ambitie scherper en SMART te formuleren, bijvoorbeeld door een (procentuele) indicatie te geven van het aantal mensen met een beperking dat met een toeslag of subsidie over een x-aantal jaren een plek moet hebben gevonden in het reguliere arbeidsproces.

De nu gekozen constructie (opname in het groen- en schoonmaakteam) bevat ook risico's: is Nieuwegein groot genoeg voor een dergelijke organisatie? Is er wel voldoende werk voor opname van voormalige en nieuwe Wsw-ers in de afdelingen Openbaar domein en Support van de gemeente? Kunnen deze organisaties wel in voldoende mate concurreren met andere (commerciële) bedrijven die in deze sector werkzaam zijn? En tenslotte: is de uitvoeringsorganisatie niet erg kostbaar? Hoeveel van het beschikbare budget wordt daarvoor aangewend? Kan daarin inzicht verschaft worden?

Wij vrezen dat ook de organisatiestructuur van de nieuw op te richten stichting beschut werk daarin contraproductief zal uitpakken. Wij missen de motivatie om voor de stichtingsvorm te kiezen nu onlangs door uw college is geconstateerd dat deze vorm afstand creëert (Geynwijs wordt immers als stichting opgeheven). Bovendien dreigt het gevaar van belangenverstrengeling. De op te richten stichting Beschut werk dient zowel te zorgen voor een rendabele bedrijfsvoering alsook voor de doorstroom van medewerkers richting de WIL. Omdat de medewerkers die het meest rendabel zijn, of zijn geworden, het meest bijdragen aan het bedrijfsresultaat, kan de verleiding ontstaan doorstromen naar de WIL nog een tijdje uit te stellen. Dit kan de directeur van de stichting voor een dilemma plaatsen, zeker nu niet is gedefinieerd wanneer de stichting succesvol is. Het gevaar is dan ook dat mensen te lang blijven 'hangen'. Wij adviseren u daarom de positionering van de stichting te heroverwegen. Bijvoorbeeld door de directeur te laten aansturen door de leidinggevende van de WIL. Zo komt er één leidinggevende die integraal verantwoordelijk is voor de uitstroom uit de uitkering en daarop kan worden aangesproken. Op deze wijze komt er ook een écht andere structuur en kan het percentage mensen met een indicatie beschut werk die bij een reguliere werkgever werken stijgen.

De gemeente Nieuwegein kiest bewust voor een lokale organisatie. Deze wordt nodig geacht om twee doelen te realiseren: enerzijds om van meet af aan het lokale werkteam niet alleen in te kunnen zetten voor alle inwoners die begeleiding nodig hebben bij het vinden en behouden van passend werk; anderzijds om een synergie tot stand te brengen tussen de uitvoering van de Participatiewet en andere sectoren van het sociaal domein, zoals wonen, zorg, schulden en opvoedingsproblemen en waarbij ook zoveel mogelijk gebruik gemaakt wordt van de kracht in de lokale samenleving. Beide doelen beoordeelt de adviesraad positief; zij sluiten immers nauw aan bij de basisgedachten van de transformatie van het sociaal domein, die ook wij onderschrijven. Maar in deze lokale organisatie van de werkteams schuilt wel een aantal risico's, waarvan wij ons afvragen of ze al voldoende doordacht zijn. Zo bevat paragraaf 5 van bijlage 3 een indrukwekkende opsomming van alle functies en functionarissen die gezamenlijk een werkteam vormen. Ons zijn de verschillen tussen bijvoorbeeld een werkcoach en een WIL-generalist niet altijd duidelijk. Ook vragen wij ons af of er niet veel geld zal gaan zitten in management- en middenmanagementtaken. Worden er – omdat het lokaal is – geen organisaties opgetuigd die nodeloos zwaar zijn opgetuigd met (midden)management? Worden gelden van het participatiebudget wel daar besteed waar ze thuis horen, nl. bij de mensen die begeleid moeten worden bij het zoeken naar werk?

Daarbij aansluitend: dat de lokale werkteams zich niet alleen gaan bezighouden met de 'echte' arbeidsbeperkten, maar ook met andere inwoners die hulp en steun kunnen gebruiken bij het vinden en behouden van werk, beoordelen wij positief. Maar ook hier rijst de vraag op welke wijze dit gefinancierd wordt en in hoeverre hier gelden die gereserveerd zijn voor participatie niet daar worden ingezet waar gemakkelijk successen geboekt kunnen worden (bijvoorbeeld in cliëntgroep 2), terwijl de meer problematische categorieën tekort komen. Zo is ons gebleken dat in de groep die het minst succesvol zal zijn om aan betaald werk te komen niet wordt geïnvesteerd om aan betaald werk te komen. Ook voor deze groep mensen, die qua arbeidskansen vergelijkbaar is met de Wsw-populatie, is enige vorm van ondersteuning wenselijk vinden wij. De adviesraad stelt voor om hier met geoormerkte budgetten te werken. Ook is ons uit de voorliggende documenten niet duidelijk hoe de kwaliteitsborging van de werkteams en de teamleiders geborgd gaat worden.

De beoogde synergie tussen de domeinen participatie, zorg en jeugd is eveneens een noodzakelijke, maar ambitieuze opgave. De beschrijving van de samenwerking van de lokale werkteams met organisaties als Geynwijs en Movactor is nog tamelijk diffuus. Veel blijft in toekomstbespiegelingen hangen, weinig is concreet uitgewerkt en pilots worden beloofd. Met de ervaringen met Geynwijs in het achterhoofd zal echter duidelijk zijn dat hier een stevige regie gevoerd moet worden met heldere opdrachten en sturingslijnen om te voorkomen dat alles in mooie beloften blijft steken. Wij zouden graag zien dat de gedachte: één gezin, één plan, één regisseur concreet wordt uitgewerkt en regievoering een stevige verankering krijgt in de toekomstige aanpak.

Ten slotte: in zijn advies van juni 2017 sprak de adviesraad de vrees uit dat de echt kwetsbaren bij de uitvoering van deze plannen tekort zouden komen. Wij zijn verheugd te zien dat het college deze waarschuwing ter harte heeft genomen. In de eerste plaats door in dit inrichtingsplan ruimhartig ruimte te creëren voor 'nieuw' beschut werken.

En ten tweede doordat op diverse plaatsen in de notities het besef doorklinkt dat begeleiding van inwoners gericht op het versterken van de eigen kracht en gericht op groei van deze inwoners een intensief proces is dat veel energie en tijd kost en daar bij de bemensing/formatie van het werkteam rekening zal worden gehouden.

Met vriendelijke groet,
Namens de Adviesraad Sociaal Domein
dr. P.J.H. Selten
voorzitter

voor deze,

mw. V. Hogendoorn,
ambtelijk secretaris

i.a.a. de Gemeenteraad van Nieuwegein